

Use of financial data for preventing and combating serious crime (Využití finančních údajů pro prevenci a potírání závažné trestné činnosti)

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/633144/EPRS_BRI\(2019\)633144_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/633144/EPRS_BRI(2019)633144_EN.pdf)

Souhrn

Úvod

V akčním plánu pro zesílení boje proti financování terorismu se komise rozhodla prozkoumat nové možnosti k lepšímu přístupu orgánů činných v trestním řízení (OČTR) k Centrální evidenci účtů. Cílem těchto kroků je odříznout terorismus a organizovaný zločin od financování, zamezit praní peněz, identifikovat a vystopovat zločince, zmrazit a zabavit finance a použít je při trestním řízení.

Finanční údaje jsou ve většině případů drženy soukromými stranami a lze je uvolnit pouze za určitých podmínek, které se liší v jednotlivých státech EU. Tyto informace se pro potřeby odhalování trestné činnosti shromažďují do národních Centrálních evidencí účtů. Tyto evidence v současnosti nefungují ve všech státech a často mají OČTR omezený přístup, čímž dochází k promeškání příležitostí a zpomalení jejich práce.

V boji proti praní peněz a financování terorismu se EU podílí na vývoji mezinárodních standardů, které se použijí jako základ při implementování legislativy v členských státech. EU implementuje tyto standardy pomocí směrnic proti praní špinavých peněz (AMLD). Směrnice se zabývají zejména zefektivněním sdílení informací se soukromým sektorem a mezi orgány členských států, které mají tuto problematiku na starost. Poslední 5. směrnice představila povinnost členských států vytvořit Centrální evidenci účtů a poskytovat informace z těchto evidencí v rozumném čase jak svým národním zpravodajským finančním úřadům (FIU), tak i FIU z ostatních členských států. Tyto evidence mají být vytvořeny nejpozději do 10. září 2020.

17. dubna 2018 Evropská komise přijala návrh směrnice s cílem usnadnit OČTR přístup k finančním datům držným v různých jurisdikcích v rámci EU.

Zprávy vytvořené odborníky z FIU jednotlivých členských států identifikovaly hlavní bariéry hlubší spolupráce. Například se jedná o nejasnost a vágnost pravidel pro sdílení informací, které jsou zapříčiněny různým právním rámcem členských zemí. Dalším problémem je obava jednotlivých FIU ze ztráty kontroly nad informacemi, jelikož některá FIU mohou informace sdílet s dalšími národními orgány, které mají slabá a nebo žádná pravidla o šíření informací. FIU v jedné zemi tedy může z tohoto důvodu odmítnout sdílení informací se svým protějškem v druhé zemi.

Navrhované změny směrnice

Přístup vybraných orgánů k Centrální evidenci účtů

Směrnice poskytne přístup do evidence způsobilým orgánům za účelem předcházení, odhalování, vyšetřování a stíhání závažných trestných činů (EU 2016/794 Příloha I (terorismus, organizovaný zločin, obchod s drogami...)). Mezi tyto orgány patří zejména OČTR, FIU, daňové a protikorupční orgány. Orgány si stanoví členské státy. Europol získá nepřímý přístup do těchto evidencí pomocí národních oddělení Europolu.

Zlepšení kooperace mezi FIU a způsobilými orgány

Směrnice navrhuje následující povinnosti.

- FIU má povinnost poskytnout finanční informace nebo analýzy způsobilému orgánu členského státu za účelem předcházení, odhalování, vyšetřování a stíhání závažných trestných činů.
- Způsobilé orgány členských států mají povinnost poskytnout informace o vymáhání práva od FIU pro potřeby boje proti praní peněz a financování terorismu.
- Členské státy mají povinnost zajistit, aby jejich FIU sdílela informace s FIU ostatních členů (pro případy praní peněz a financování terorismu). Směrnice také navrhuje časový limit pro výměnu těchto informací. Do 24 hodin pro urgentní případy, 3 dny pro ostatní případy s možností prodloužit tuto dobu na 10 dní.
- Členské státy zajistí, aby jejich FIU poskytovaly informace pouze po řádně odůvodněných žádostech.

Základní práva

Komise si uvědomuje dopad směrnice na právo na soukromí. Argumentuje ale, že dopad není závažný. Následují opatření, která právo na soukromí budou ochraňovat.

- Data budou používány pouze pro vyšetřování závažných trestných činů a pouze způsobilé orgány budou mít k těmto informacím přístup.
- Na úrovni Europolu budou mít přístup pouze vybrané osoby.
- Orgány na národní úrovni, které budou spravovat evidence, mají povinnost zaznamenávat seznam přístupů k datům a schraňovat je po dobu 5 let pokud se nejedná o informace o přístupech k probíhajícímu případu.
- Přístup k citlivým osobním informacím bude možný pouze v nezbytně nutných případech a pouze autorizovanou osobou pod dohledem Pověřence pro ochranu osobních údajů.
- Omezení práv na soukromí bude možný pouze v případě kdy FIU a způsobilé orgány provádějí činnost v rámci navrhované směrnice.
- Všechny strany, které se zúčastní výměny informací, musí uchovávat záznamy o výměně alespoň 5 let.

- Pro výměnu informací také nebude potřeba soudní povolení. Národní procesní právo a bezpečnostní opatření se tedy aplikují při vnitrostátní výměně informací mezi FUI a způsobilých orgánů.

Reakce na návrh

- Evropský hospodářský a sociální výbor přivítal snahu Evropské komise, ale doporučil větší rovnováhu mezi základními právy jednotlivců a nutností lepšího vymáhání práva. Navrhla, že přístup k informacím z Centralizovaných evidencí účtů by měly mít pouze orgány přímo zapojené do vyšetřování a stíhání trestných činů.
- Belgická a Anglická sněmovna zdůraznila několik rozporů mezi návrhem a Směrnicí o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu. (EU 2015/849)
- Odpovědi z řad veřejnosti byly ve většině případech pozitivní. Někteří respondenti argumentovali proti poskytnutí informací z evidencí Finančním úřadům.